

שים לב: בבחינה זו יש הנחיות מיוחדות.
יש לענות על השאלות על פי הנחיות אלה.

תורה שבעל פה

דינים

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(16x5)	—	80 נקודות
פרק שני	—	(10x2)	—	20 נקודות
סך הכול	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (80 נקודות)

ענה על חמש מן השאלות 1-6 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. זהירות בדרכים

- א. הרמב"ם כתב: "ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון".
 הסבר את המקרה, כתוב את דין ההורג, ואת הטעם לדין. (7 נקודות)
- ב. אדם נהג במכונית, נרדם בנסיעה וגרם לתאונה קטלנית.
 פֶּרַט את דעותיהם של שני פוסקים בנוגע להגדרת הנהג שנרדם, ונמק את פסיקותיהם. (9 נקודות)

2. מצוות יישוב ארץ-ישראל

- א. בעלי התוספות הביאו את דברי רבנו חיים "דעכשיו אינו מצווה לדור בארץ-ישראל" (תוספות, כתובות, קי, ע"ב, ד"ה "הוא אומר לעלות").
 (1) מהו הנימוק של רבנו חיים לדבריו אלה?
 (2) כתוב שני טעמים לדחיית הדברים של רבנו חיים.
 (9 נקודות)
- ב. הרב אליעזר וולדינברג (שו"ת ציץ אליעזר) כתב בנוגע למצוות העלייה לארץ-ישראל:
 "עם קום המדינה גדלה חובת העלייה משתי בחינות נוספות".
 מה הן שתי הבחינות הנוספות? (7 נקודות)

3. הלכות כשרות

- א. כתוב מצב אחד שבו מאכל בשרי קָב ומאכל חלבי קָב נאסרים לגמרי כשהם נוגעים זה בזה. (3 נקודות)
- ב. בכלי בשרי שאינו בן יומו התבַּשֵּׁל תבשיל חלבי — מה דין הכלי ומה דין התבשיל? נמק. (7 נקודות)
- ג. תנור שהכינו בו מאכלי חלב, אין להשתמש בו להכנת מאכלי בשר.
 נמק הלכה זו, וכתוב כיצד ינהג אדם שבכל זאת רוצה להכין בתנור מאכלי בשר אחרי שהוכנו בו מאכלי חלב.
 (6 נקודות)

4. הלכות בין אדם לחברו

- א. (1) מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ?
 (2) כתוב למי מותר לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו מתוך כוונה להחזיר את החפץ, והסבר מדוע מותר לו לנהוג כך.
 (7 נקודות)
- ב. המצלמה החדשה של יעקב נגנבה. לאחר זמן מה גילה יעקב שמצלמתו בידי אברהם, ושאברהם קנה אותה מגנב ידוע ומופך. יעקב לקח את המצלמה מאברהם.
 קרא את הדורשי ביניהם:
אברהם: "יעקב, החזר לי את המצלמה שקניתי וּתַבֵּעַ את הגנב בבית דין".
יעקב: "אברהם, זו המצלמה שלי! אתה הוא שצריך לתבוע את הגנב בבית דין!".
 לפי הדין, מהי העמדה הנכונה בוויכוח? נמק. (4 נקודות)
- ג. יש איסור להכות כל אדם, אבל אב שיש לו בן גדול והוא מכה בן זה, עובר על איסור נוסף.
 מהו האיסור הנוסף, ומדוע איסור זה חל דווקא על אב המכה בן גדול? (5 נקודות)

5. הלכות שבת – בישול

- א. (1) מהי "הגסה", ומדוע אסור מן התורה להגיס תבשיל שלא בושל כל צורכו ומונח על האש בשבת?
 (2) כלי ובו תבשיל הורד מן האש בשבת. באילו תנאים יעבור אדם על איסור בישול מן התורה, אם יגיס את התבשיל? כתוב את שני התנאים.
 (10 נקודות)
- ב. הפוסקים נחלקו אם מותר להעביר מים חמים מן המִּחֶם לכוס, ולערום מיד מן הכוס לסיר שמונח על הפלטה ובו תבשיל מוכן. נמק את דעת המתירים ואת דעת האוסרים. (6 נקודות)

6. הלכות שבת – בורר

- א. הסבר שני הבדלים בין מלאכת בורר הנעשית באוכל ופסולת, ובין מלאכת מרקד הנעשית באוכל ופסולת.
 (4 נקודות)
- ב. כתוב ונמק את הדין של שתיים מן הפעולות האלה, הנעשות בשבת:
 (1) פתיחת ברז מים שמסננת מורכבת עליו.
 (2) שפיכת הנוזל מתוך קופסת שימורים של מלפפונים חמוצים.
 (3) הוצאת חולצה מתוך ערמת כביסה בליל שבת כדי להכינה לשבת בבוקר.
 (6 נקודות)
- ג. יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר בשבת לקלף תפוח במקלף. נמק את שתי הדעות. (6 נקודות)

פרק שני (20 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות).

7. תשובה

- א.** אדם גנב כסף ואינו יודע ממי גנב, ורוצה לחזור בתשובה – מה עליו לעשות? (3 נקודות)
- ב. (1)** ההמלצה לאדם שהרהר בדברים לא צנועים היא כי "אין להעמיק, ולא בהשתדלות מרובה לדחות הרהורים" (הרב ישראל סלנטר, מובא בשו"ת שיח נחום, הרב נחום רבינוביץ).
- הסבר המלצה זו, וכתוב מה עלול לקרות אם אדם לא ינהג לפי המלצה זו.
- (2)** לפי הרב נחום רבינוביץ, מהי ההתמודדות הנכונה עם הרהורים אלה? (7 נקודות)

8. הלכות כשרות

- א.** אדם אכל תפוח ובזמן האכילה יצא דם מפיו.
- (1)** כיצד עליו לנהוג בדם שבתוך פיו? נמק.
- (2)** כיצד עליו לנהוג בתפוח המוכתם בדם, אם ברצונו להמשיך לאכול ממנו? נמק.
- (6 נקודות)
- ב.** על תווית של חבילת בשר קפוא נכתב: "כשר ומוכשר". הסבר את הכתוב. (4 נקודות)

9. הלכות שבת – בישול

- א. (1)** כתוב את ההגדרה של "כלי ראשון" ואת ההגדרה של "כלי שני".
- (2)** יש הבדל הלכתי בין בישול ב"כלי ראשון" ובין בישול ב"כלי שני". מהו הטעם להבדל? (6 נקודות)
- ב.** כתוב שני טעמים לאיסור להכניס בשבת מאכל לא מבושל ל"כלי שני". (4 נקודות)

10. הלכות שבת – בורר

- א.** במרק יש חתיכות בשר. אדם רוצה לאכול בשבת רק את המרק. באיזה מצב אסור לו להוציא את חתיכות הבשר מן המרק, ובאיזה מצב מותר לו לעשות זאת? נמק. (5 נקודות)
- ב.** מארחים קנו תערובת של בוטנים ושקדים כדי להגישה בסוף סעודה שתימשך כמה שעות, אולם בשבת נודע להם כי אחד האורחים רגיש לבוטנים.
- על פי ההלכה, מותר להוציא את השקדים מתוך התערובת לפני הסעודה.
- הסבר את המושג "לאלתר" בהקשר של הלכות בורר, וכתוב כיצד הוא בא לידי ביטוי במקרה המתואר. (5 נקודות)

בהצלחה!